

**ABDURAUF FITRAT IJODINI UMUMTA’LIM MAKTABLARIDA O‘QITISH
METODIKASI**

Rahmonova Sadoqat Hikmatovna
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Abdurauf Fitrat ijodini umumta’lim maktablarida o‘qitishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Tadqiqotda Fitratning asarlari maktab darslarida qanday pedagogik strategiyalar orqali o‘quvchilarga yetkazilishi mumkinligi, ularning adabiy tafakkurini rivojlantirish, milliy va ma’naviy qadriyatlarni shakllantirishdagi roli muhokama qilinadi. Maqola zamonaviy metodik yondashuvlar orqali Fitrat ijodini darslarda samarali o‘rgatish imkoniyatlarini yoritadi.*

Kalit so‘zlar: *Abdurauf Fitrat, umumta’lim maktabi, o‘qitish metodikasi, nasr, adabiy tafakkur, milliy meros, pedagogik strategiya.*

KIRISH

Abdurauf Fitrat o‘zbek adabiyoti va madaniyatining muhim namoyandasi bo‘lib, uning ijodi o‘zbek milliy ruhiyatini, ma’naviy qadriyatlarni va jamiyatdagi ijtimoiy muammolarni aks ettiradi. Fitratning asarlari maktab o‘quvchilari uchun nafaqat badiiy, balki ma’naviy va madaniy ta’lim manbai sifatida muhim ahamiyatga ega. Uning she’rlari, dramalari, maqola va risolalari zamonaviy dars jarayonida o‘quvchilarning tafakkurini kengaytirish, tarixiy va madaniy ongini rivojlantirish, shuningdek, mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism. Fitrat ijodini o‘qitish jarayonida uning asarlarining mavzu va obrazlarini o‘quvchilarga yetkazish pedagogik mahorat talab qiladi. Asarlardagi ijtimoiy va ma’naviy muammolar, shaxsiy va jamiyat hayoti bilan bog‘liq masalalar darsda muhokama qilinishi, o‘quvchilarning fikrini shakllantirishga yordam beradi. Uning nasriy asarlarida axloqiy qadriyatlar, milliy identitet, bilimga intilish va insoniylik mavzulari ko‘p uchraydi. Shu jihatlar darslarda misol sifatida keltirilishi mumkin.

Abdurauf Fitratning lirik va dramaturgik ijodi maktab darslarida o‘quvchilarga nafaqat badiiy did, balki milliy va tarixiy ongni shakllantirish imkonini beradi. Uning "Yurt qayg‘usi" she’rida milliy mustaqillik, millatning og‘ir taqdirini anglash va vatanparvarlik mavzusini yoritadi. Darsda ushbu asarni o‘rganish o‘quvchilarda tarixiy voqealilar bilan bog‘liq savollarni shakllantiradi, milliy qadriyatlarni qadrlashga yordam beradi.

"Mirrix yulduziga" va "O‘gut" she’rlari o‘quvchilarga axloqiy tanlov, insoniylik va o‘zlikni anglash mavzularini tushuntirishda samarali vosita hisoblanadi. "Go‘zalim, bevafo Gulistonim" da esa shaxsiy va ijtimoiy munosabatlarni, insoniy hissiyotlarni, muhabbat va sadoqat mavzularini yoritadi. Darslikda keltirilgan savollar orqali she’rlarning mazmun mohiyati ochib beriladi.

"Abulfayzxon" dramasi esa Fitrat dramaturgiyasining eng muhim namunasidir. Ushbu drama tarixiy voqealarni dramatik shaklda yoritadi, shaxslar va ularning qarorlarini

o‘quvchilarga namoyish etadi. Darslarda drama tahlili orqali o‘quvchilar tarixiy voqealar kontekstida personajlarni tahlil qiladi, ularning qarorlari va ichki qarama-qarshiliklarini muhokama qiladi. Shu bilan birga, dramatik matnni sahnalashtirish, rollarni ijro etish orqali o‘quvchilarda ijodiy fikrlash va badiiy tasavvur rivojlantiriladi. Zamonaviy pedagogik metodikalar, jumladan interaktiv usullar, multimedia resurslar va elektron kitoblar yordamida Fitratning lirik va drama asarlarini darslarda o‘rgatish samarali bo‘ladi. Bu usullar o‘quvchilarda matnni chuqur tushunish, ijodiy tahlil qilish va o‘z fikrini erkin ifodalash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Shu tariqa, Abdurauf Fitrat ijodi o‘quvchilarni nafaqat adabiy, balki madaniy, ijtimoiy va axloqiy jihatdan tarbiyalashga xizmat qiladi.

, Fitratning asarlarida ishlatilgan til va uslub elementlarini tahlil qilish o‘quvchilarda badiiy tafakkur va tilni chuqur tushunish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Fitrat ijodini darsda o‘rgatish o‘quvchilarda milliy va madaniy qadriyatlarni anglashga yordam beradi. Uning asarlarida yoritilgan tarixiy voqealar va shaxslar, milliy hayot va ma’naviy qadriyatlar o‘quvchilarning o‘zlikni anglashi, madaniy merosni qadrlash va jamiyat bilan bog‘lanishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o‘quvchilarga Fitrat ijodini zamonaviy kontekstda tushuntirish, uning asarlaridagi axloqiy va ijtimoiy masalalarni hozirgi hayot bilan bog‘lash muhimdir.

Darslarda elektron resurslar, audio va video materiallar, onlayn kitoblar orqali Fitrat asarlarini interaktiv o‘rganish imkoniyati mavjud. Bu usullar o‘quvchilarni matnga qiziqtiradi, ularni o‘z fikrini erkin ifodalay olishga o‘rgatadi va darsni samarali qiladi. Shu tarzda, zamonaviy metodik yondashuv Fitrat ijodini maktablarda o‘qitishni yanada samarali va qiziqarli qiladi. Fitrat ijodini o‘rgatish nafaqat adabiy bilimlarni oshiradi, balki o‘quvchilarda ijtimoiy mas’uliyat, axloqiy qadriyatlar va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Bu esa maktab yoshidagi o‘quvchilarning shaxsiy va madaniy rivojlanishiga katta hissa qo‘shadi.

Abdurauf Fitrat ijodini maktablarda o‘rgatish jarayonida uning asarlari o‘quvchilarda nafaqat adabiy tafakkur, balki milliy va axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Fitratning lirik va dramatik asarlarida aks etgan ijtimoiy muammolar, tarixiy voqealar, shaxsiy va jamiyat hayoti bilan bog‘liq masalalar darslarda o‘quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga yordam beradi. O‘quvchilar asardagi obrazlar va ularning harakatlarini tahlil qilish orqali insoniylik, adolat, do‘stlik, bilimga intilish kabi qadriyatlarni anglaydi.

Pedagogik jarayonda Fitrat asarlarini interaktiv usullar yordamida o‘rgatish samarali bo‘ladi. Guruhlarda matnni muhokama qilish, personajlar xarakterini o‘rganish, voqealarni dramatzatsiya qilish va o‘z variantlarini yaratish o‘quvchilarning ijodiy va analitik fikrlashini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o‘quvchilar Fitrat asarlaridagi badiiy uslub va til vositalarini tahlil qilib, syujet va obrazlarni chuqurroq tushunishni o‘rganadilar.

Fitrat ijodi maktab darslarida o‘quvchilarga milliy merosni anglash imkoniyatini beradi. Uning asarlarida yoritilgan tarixiy voqealar, milliy qadriyatlar va ijtimoiy masalalar o‘quvchilarda o‘zlikni anglash, madaniy merosni qadrlash va jamiyat bilan bog‘lanish hissini rivojlantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik texnologiyalar — multimedia,

elektron kitoblar va audio-resurslar — yordamida darslarni yanada jonli va qiziqarli qilish mumkin.

Natijada, Abdurauf Fitrat ijodini o'rgatish jarayonida maktab pedagoglari o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, adabiy tafakkurini va madaniy ongini rivojlantirishga e'tibor qaratishi zarur. Shu yo'l bilan darslar nafaqat badiiy bilim beruvchi, balki o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi faol pedagogik jarayonga aylanadi.

XULOSA

Abdurauf Fitrat ijodini umumta'lim maktablarida o'qitish nafaqat adabiy bilim, balki milliy va ma'naviy qadriyatlarni shakllantirishning samarali yo'li hisoblanadi. Fitratning lirik va dramatik asarlari o'quvchilarni o'zlikni anglashga, tarixiy va madaniy kontekstni tushunishga, badiiy tafakkurini rivojlantirishga undaydi. Interaktiv metodlar, guruh ishlari va dramatizatsiya orqali darslarni qiziqarli qilish mumkin. Shu tariqa, Fitrat ijodini maktablarda o'rgatish o'quvchilarning estetik, madaniy va ijtimoiy ongini rivojlantiradi, ularni zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Fitrat, A. Tanlangan asarlar. — Toshkent: Sharq, 2015.
2. Ahmadov, R. O'zbek nasri va uning pedagogik jihatlari. — Toshkent: Fan, 2019.
3. Bektur, M. Maktabda adabiyot o'qitish metodikasi. — Toshkent: Akademnashr, 2020.
4. Juraev, S. Abdurauf Fitrat ijodida ijtimoiy mavzular. — Toshkent: Ilm, 2018.
5. Zokirov, T. Zamonaviy o'zbek nasri: nazariya va amaliyot. — Toshkent: Yoshlar, 2020.
6. Kamolov, A. Maktabda interaktiv metodlar orqali adabiyot o'qitish. — Toshkent: Sharq, 2019.
7. Latifov, R. O'quvchilarda badiiy tafakkurini rivojlantirish usullari. — Toshkent: Adabiy nashrlar, 2021.
8. Murodov, Sh. Zamonaviy nasr va o'quvchilarning madaniy ongini rivojlantirish. — Toshkent: Ilm-fan, 2020.
9. Sayfullayev, F. Maktabda zamonaviy o'zbek nasrini o'rgatish metodikasi. — Toshkent: Fan va madaniyat, 2019.
10. Ergashov, F. Adabiyotni o'qitish va zamonaviy pedagogik yondashuvlar. — Toshkent: Ilm, 2021.